

На відміну від соціального дистанціювання, в соціальній сегрегації метою відокремлення людей є особиста зневага однієї групи осіб до іншої, які відрізняються за расовими, гендерними, соціальними, релігійними, мовними чи іншими ознаками. «Так, у нас немає законів, які б легалізували нерівне положення різних соціальних груп, однак реальність свідчить, що це явище цілком може процвітати і без законодавчого обґрунтування» – підкреслила Оксамитна С.М. [2].

На сьогодні в Україні приділяється достатньо уваги соціальному дистанціюванню у зв'язку з поширенням небезпечного вірусу, а також багато років займаються проблемою соціальної сегрегації з питань побутового расизму та міжнаціональної ворожнечі, що проявляється доволі регулярно і стають чимось звичним. «Ми абсолютно поділяємо таку реакцію на неприпустиму поведінку і погоджуємося, що подібні явища – ганебні в сучасній країні. От тільки вони далеко не такі рідкісні, як може здатися по резонансних випадках» – зазначив Анкер Р. у своїй книзі [1].

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що соціальне дистанціювання це позитивний захід, який зараз є необхідним в усьому світі через пандемію небезпечного вірусу, спрямований на збереження життя та здоров'я людей, а соціальна сегрегація є негативне явище, оскільки вона спрямована на пригнічення окремих груп осіб, шляхом позбавлення владою певних прав та свобод й приниження гідності суспільством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Анкер Р. Теории профессиональной сегрегации по признаку пола : аналит. обзор / Р. Анкер // Гендер и экономика: мировой опыт и экспертиза российской практики / отв. ред. и сост. Е.Б. Мезенцева. – М. : ИСЭПН РАН-МЦГИ- "Русская панорама", 2002. – С. 299–328.
2. Оксамитна С.М. Гендерні ролі та стереотипи / С.М. Оксамитна // Основи теорії гендеру : навч. посіб. – К. : К.І.С., 2004. – С. 157–182.
3. Беккер Г.С. Человеческое поведение: экономический поход. Избр. труды по экономической теории / Г.С. Беккер. – М. : Изд. дом ГУ ВШЕ. – 2003. – 672 с.
4. Козина И.М. Профессиональная сегрегация: гендерные стереотипы на рынке труда / И.М. Казина // Социол. журн. – 2002. – № 3. – С. 126–136.
5. Хоткина З.А. Стереотипы и дискриминация на рынке труда / З.А. Хоткина // Гендерные стереотипы в современной России / под ред. Римашевской Н.М. – М. : МАКС Пресс, 2007. – С. 49–61.

Ангеліна Чінець
здобувач вищої освіти
юридичного факультету

Науковий керівник:
Інна Шинкаренко
доцент кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент

ДИТЯЧА БЕЗДОГЛЯДНІСТЬ ТА БЕЗПРИТУЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА З ПРОБЛЕМ СЬОГОДЕННЯ

Перспективи розвитку держави безпосередньо залежать від фізичного здоров'я, морального виховання та освіти майбутнього покоління, а бездоглядність та безпритульність дітей несуть загрозу майбутньому України.

Менш захищеною категорією громадян у будь-якій країні є діти – члени сімей, що потребують допомоги від суспільства у вирішенні своїх проблем. Більшість таких сімей, як пра-

вило, перебувають у складному матеріальному, психологічному, емоційному становищі. Не бажаючи примиритися з реальністю, діти йдуть з рідних домівок. У значній частині з них фактично немає рідних сімей, оскільки батьки зловживають алкоголем або наркотичними засобами, ведуть асоціальний спосіб життя або перебувають у місцях позбавлення волі. Діти змушені проживати у чужих людей, у сім'ях родичів, на вокзалах, залишених будівлях тощо.

Але поняття «бездоглядність» та «безпритульність» мають суттєву різницю. Бездоглядна дитина, на відміну від безпритульної, живе разом з батьками, зберігає зв'язок з родиною, але цей зв'язок недостатньо міцний і перебуває під загрозою руйнування. Діти, які не мають догляду (контролю), припиняють навчання, весь вільний час проводять на вулиці. Таким чином, бездоглядність являє собою перший крок до безпритульності, соціальної дезадаптації.

До бездоглядних належать діти та підлітки, що втратили родинний зв'язок; покинуті батьками або самовільно пішли з родини через жорстоке ставлення до них; брак необхідних умов для життя та розвитку; ті, хто займається бродяжництвом, жебракуванням.

Безпритульні – це так ж бездоглядні, але без місця проживання або місця перебування. На думку криміналістів, діти, які припиняють так званий нормальний спосіб життя, відрізняються від інших тим, що життєві цілі у них переорієнтовуються до психологічного комфорту, компанійсько-групового характеру, миттєвих задоволень, користі. У них фіксується послаблення почуття сорому, провини, байдуже відношення до інших, агресивність, брехливість, несамокритичність.

На відміну від дітей з нормальних сімей бездоглядних відрізняє більш сильний інстинкт самозбереження, участь у силових протистояннях, звичка до токсичних речовин, наркотиків, алкоголю. Деякі з них передчасно починають статеве життя.

Таким чином, ця група дітей та підлітків легко може обрати криміногенний шлях, через формування анти суспільних поглядів, установок, поведінкових реакцій.

За останні 10-15 років кількість дітей, які більшу частину часу, в тому числі й нічного, перебувають на вулиці, значно збільшилась. З'явилася нова категорія дітей, яких називають «діти вулиці». У державних закладах про них говорять як про безпритульних соціальних сиріт, позбавлених батьківської опіки.

У Законі України «Про охорону дитинства» (2001 р.) визначені поняття «безпритульна дитина», «дитина-сирота». Відповідно до загальних положень Закону дитина-сирота – це дитина, в якій померли чи загинули батьки; безпритульні діти – діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувались, і не мають певного місця проживання[1].

Останнім часом в Україні спостерігається стрімке збільшення кількості дітей, позбавлених батьківського піклування. Із 80 тисяч дітей-сиріт, позбавлених батьківської опіки, лише близько 7% біологічні, тобто реально не мають батьків. Решта – діти, які стали сиротами при живих батьках. Тому, гостро постає необхідність надання соціальної допомоги таким дітям, що дозволить їм повернутися (при можливості та доцільності) до рідної сім'ї, знайти інше постійне місце проживання (інтернат, опіку, прийомну сім'ю), розпочати повноцінне самостійне життя [2, с.104].

Безпритульними та бездоглядними стають діти батьків, які не мають певного місця проживання (бомжів, біженців), діти жінок, які займаються проституцією. Вони активно мігрують з регіону в регіон, як правило з сільської місцевості у великі міста. Найбільша їх кількість з Закарпатської та Донецької областей. Зокрема, сьогодні гостро постає проблема з дітьми ромської національності, які перенасичують вокзали та привокзальні площі міст. Для результативної боротьби з явищами бездоглядності та безпритульності серед неповнолітніх, має бути ефективна взаємодія закладів освіти, медичних закладів та правоохоронних органів [3, с.52].

Таким чином, України під впливом зростання дитячої безпритульності та бездоглядності вимушена шукати ефективні шляхи вирішення кризової ситуації щодо охорони дитинства сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування. Окрему категорію також ста-

новлять діти – «соціальні сироти», батьки яких шукають кращої долі за кордоном та поповнюють ряди заробітчан. Батьківські обов'язки в цьому випадку виконують люди невідготовлені до цього, або літні бабусі та дідусі, або старші брати та сестри. В цьому випадку дитина відчуває емоційний голод, недостатність уваги і йде шукати для себе прихистку серед таких самих як він. Серед соціальних сиріт є і діти інваліди. Коріння соціального сирітства різноманітні та глибокі: вони можуть бути пов'язані як з негативними соціальними явищами, так і можуть лежати на поверхні.

Для вирішення проблеми бездоглядних і безпритульних дітей необхідно вживати заходи з глобального, стратегічного характеру. Їх реалізація залежить від рівня розвитку суспільства, моралі, духовного життя, політичної культури, ступеня розвитку соціальної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 30, ст.142
2. Кузь В. Г., Руденко Ю. Д. Сергійчик З. О. Основи національного виховання. Умань, 1993.328 с.
3. Шинкаренко І. О. Соціальне сирітство як загроза національній безпеці держави. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. III Міжнар. наук.-практ. Конф. (м. Дніпро, 15 без.2019 р.). Дніпро: Дніпроп.Держ. ун-т внутр. справ, 2019.360 с.

Інна Шинкаренко

*доцент кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент*

РЕФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ОСОБИСТОСТІ ПІД ВПЛИВОМ ВІРТУАЛЬНОГО СВІТУ

В порівнянні з алкоголізмом, наркоманією, залежність від комп'ютерних ігор – є складно виліковною. В наш час майже кожна друга людина є в певному ступені залежною від комп'ютера, але хтось більше, а хтось менше.

У сучасних умовах суспільного розвитку, еволюційних процесів у технологічних та інформаційних сферах особливої гостроти набуває питання впливу на психологічний розвиток підлітка, зокрема на формування його особистості та ціннісних орієнтирів, віртуального середовища.

Саме підлітки є тією групою ризику, на яку віртуальний світ здійснює найбільш агресивний вплив. «Підлітковий вік – це найбільш складний та бурхливий період у формуванні особистості дитини, який характеризується глибоким змістом зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку» [1, с.34].

Тенденція інтернет-залежності надто сильно впливає на розумову активність підлітка, на формування у нього певних знань та навичок. Такі підлітки частіше за все не бачать себе поза віртуального середовища, тому навіть не намагаються виявити свої здібності, не намагаються планувати своє майбутнє, не вбачають себе самодостатньою та реалізованою особистістю. «У схильних до інтернет-адикції підлітків спостерігається фактичний брак тенденції до планування власного майбутнього. Через надмірну захопленість мережею особистість втрачає контроль над процесами, що відбуваються, виникає так зване розмивання кордонів віртуального і реального світів. Крім того, спостерігається тенденція до ігнорування таких сфер людського життя, як інтимно-особистісні стосунки та професійна спрямованість [2, с. 179].

Не менш важливою підлітковою потребою є потреба у спілкуванні яку вони не завжди